

SATIŞ SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN HÜKÜMLER BAKIMINDAN ZİLYETLİĞİN DEVRİ KAVRAMINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

Yrd. Doç. Dr. Mustafa ARIKAN*

Arş. Gör. Mehmet AKÇAAL**

ÖZET

Satış sözleşmesi bakımından zilyetliğin devri kavramından ne anlaşılması gerektiği hususu, 6098 sayılı Borçlar Kanununun uygulanması bakımından son derece önem arz etmektedir. Zira zilyetliğin devri kavramı teslimle devir hâllerini kapsadığı gibi teslimsiz devir hâllerini de kapsayan üst bir kavramdır. Bu itibarla, her şeyden önce çalışmada zilyetliğin devri kavramı açıklanmış ve onun görünüm şekilleri hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra ise, kanun koyucu tarafından satıcının asli borçları bakımından esas alınan zilyetliğin devri kavramından ne anlaşılması gerektiği değerlendirilmiştir. Çalışmanın devamında, taşınır satışında hasarın geçişi bakımından zilyetliğin devri kavramı incelenmiştir. Nihayet, bu çalışma ile satıcının ayıba ve zapta karşı sorumluluğuna ilişkin hükümler bakımından zilyetliğin devri kavramının ne şekilde yorumlanması gerektiğine açıklık getirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: 6098 Sayılı Borçlar Kanunu, Satış Sözleşmesi, Zilyetliğin Devri, Hasarın Geçişi, Ayıptan ve Zapttan Sorumluluk

* Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi

** Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Ana Bilim Dalı Araştırma Görevlisi

THE CONCEPT OF THE TRANSFER OF POSSESSION RELATED TO THE PROVISIONS OF SALES CONTRACT

ABSTRACT

It is really important to interpret the concept of the transfer of possession related to the sales contract in terms of the Code of Obligation no 6098. Because this top concept contains not only the transfer of possession with delivery but also the other species of the transfer. So, firstly the concept of transfer of possession is explained and given information about the species of transfer of possession in this study. After that, the concept of transfer of possession is analyzed in terms of principal obligations of the seller. Then, this concept is researched related to the transfer of the damage in sales contract for the movable. Finally, in this study it is aimed to clear how to be understood the concept of transfer of possession related to provision about the liability for defect and conversion.

Key Words: *the Code of Obligation no 6098, Sales Contract, Transfer of Possession, Transfer of Damage, Liability for Defect and Conversion*

I. GİRİŞ

Satış sözleşmesi, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun “*Özel Borç İlişkileri*” başlıklı İkinci Kısmında düzenlenmiştir (TBK. m. 207 vd.). 6098 sayılı Borçlar Kanunu ile birlikte satış sözleşmesinde önemli değişiklikler yapılmıştır. Söz konusu değişikliklerde kanun koyucunun satış sözleşmesinde “teslim” kavramı yerine “zilyetliğin devri” kavramını esas aldığı görülmektedir. Gerçekten, satış sözleşmesinin tanımında satıcının aslî borçları arasında satılanın zilyetlik ve mülkiyetini alıcıya devretme borcu belirtilmektedir (TBK. m. 207/I). Hâlbuki 818 sayılı eski Borçlar Kanunu gereğince satıcının aslî borçları, satılanı teslim ve onun mülkiyetini alıcıya devretme borcuydu (EBK. m. 182/I). Ayrıca, eski Borçlar Kanunundan (EBK. m. 183/I) farklı olarak, taşınır satışında hasarın alıcıya geçmesi bakımından, satılanın zilyetliğinin alıcıya devri aranmıştır (TBK. m. 208/I).

Aynı şekilde, Borçlar Kanununda satıcının ayıba tekeffül borcuna ilişkin hükümlerde satılanın tesliminden değil, satılanın ayıplı olarak devrinden bahsedilmektedir (TBK. m. 221, 223/I, 224, 228, 231). Yine,

satıcının zapta karşı tekeffül sorumluluğuna ilişkin hükümlerde (TBK. m. 214 vd.) zilyetliğin devri veya teslim kavramları bulunmamakla birlikte, satıcının söz konusu borcu bakımından da satılanın zilyetliğinin devrinin mi, yoksa teslimi ânının mı esas alınması gerektiği önem arz etmektedir. Bu çalışmada satış sözleşmesi bakımından bahsedilen meselelere ilişkin olarak zilyetliğin devri kavramından ne anlaşılması gerektiği hususu incelenmiştir.

II. ZİLYETLİĞİN DEVRİ

Zilyetliğin kazanılması, zilyetlik hukukî durumunun meydana getirilmesini ifade eder. Zilyetliğin kazanılması ise “*aslen kazanma*” ve “*devren kazanma*” şeklinde gerçekleşebilir¹. Miras yoluyla kazanma devren kazanmanın bir türü sayılabileceğinden ayrı bir kazanım türü olarak ele alınmamıştır. Bu çalışma bakımından önem arz eden husus ise, zilyetliğin devren kazanılmasıdır. Zilyetliğin devren kazanılmasından maksat, zilyetliğin, önceki zilyedin zilyetliğine dayanılarak ve genelde onun rızasıyla kazanılmasıdır². Zilyetliğin bu şekilde kazanılması

¹ Zilyetliğin kazanılmasında doktrinde dörtlü ayrımın yapıldığı da görülmektedir. Buna göre aslen kazanma, devren kazanma, miras yoluyla kazanma ve bunlara ilaveten bir de tesisen kazanma mevcuttur. Söz konusu ayrıma göre zilyedin zilyetliğini olduğu gibi tarafların rızasıyla bir başkasına bırakarak zilyetliğine son vermesi durumunda devren kazanma mevcut iken zilyedin kendisi de zilyet olarak kalmak üzere bir başkasına tarafların rızasıyla zilyetlik tanınmasında ise tesisen kazanma mevcuttur. Bu görüş için bkz. **Oğuzman, M. Kemal / Seliçi, Özer / Oktay-Özdemir, Saibe, Eşya Hukuku, 12. Baskı, İstanbul 2009, s. 68 vd.**; Buna karşılık söz konusu dörtlü ayrımın zilyetliğin kazanılmasına açıklık getirdiğini ancak kanunda düzenlenmiş olan zilyetliğin devri yollarıyla hem devren hem de tesisen kazanma gerçekleştiğinden zilyetliğin devredilmesinin kavram olarak her iki durumu da kapsadığı görüşü de ileri sürülmektedir. Bu görüş için bkz. **Tekinay, S. Selâhattin/Akman, Sermet/Burcuoğlu, Haluk/Altop, Atillâ, Tekinay Eşya Hukuku, Cilt I, Tapu Sicili-Mülkiyet, 5. Bası, İstanbul 1989, s. 68.**

² **Schellhammer, Kurt, Sachenrecht, 2. neu bearbeitete Auflage, Heidelberg 2005, s. 21, 22; Wilhelm, Jan, Sachenrecht, Berlin 2002, s. 185 vd.; Baur, Fritz / Stürner, Rolf, Sachenrecht, 17. neu bearbeitete Auflage, München 1999, s. 60 vd.; Rey, Heinz, Die Grundlagen des Sachenrechts und das Eigentum, Band I, Bern 2000, s. 392; Stark, Emil W., Das Sachenrecht, 1. Teilband, Der Besitz, Artikel 919-941 ZGB, Bern 2001, s. 13;**

“zilyetliğin devri” olarak da ifade edilmektedir³. Zilyetliğin devri iki şekilde gerçekleşebilir: Önceki zilyet, ya zilyetliğini yeni zilyede devrederek zilyetliğini tamamen kaybeder ya da kendisine zilyetlik devredilen kişi ile birlikte zilyet olarak kalmaya devam eder⁴. Zilyetliğin devrinin, “zilyetliğin teslimle devri” ve “zilyetliğin teslimsiz devri” şeklinde iki ayrı görünümü vardır⁵.

A) ZİLYETLİĞİN TESLİMLE DEVRİ

Zilyetliğin teslimle devri de tarafların hazır olup olmamalarına göre farklılık gösterir. Gerçekten, Medenî Kanununun 977 nci maddesinde, “zilyetliğin hazır olanlar arasında teslimle devri” düzenlenmiştir. Buna göre, zilyetliğin hazır olanlar arasında teslimle devri, “maddî teslim” veya “aracın (vasıtanın) teslimi” ya da “filî hâkimiyeti sağladığı varsayılan anlaşma yoluyla teslim” şeklinde gerçekleşebilir⁶.

Zilyetliğin hazır olanlar arasında teslimle devrinin ilk çeşidi, maddî teslimdir. *Maddî teslim* hâlinde, eşyanın kendisinin (aynının) olduğu gibi, önceki zilyet tarafından yeni zilyede teslimi söz konusudur.

Westermann, Peter Harm, Erman Bürgerliches Gesetzbuch, 11., neubearbeitete Auflage 2004, Art. 854, N. 1 vd.; **Ayan**, Mehmet, Eşya Hukuku, Zilyetlik ve Tapu Sicili, C. 1, 9. Baskı, Konya 2013, s. 63; **Ertaş**, Şeref, Eşya Hukuku, 10. Baskı, İzmir 2012, s. 37; **Esener**, Turhan / **Güven**, Kudret, Eşya Hukuku, 5. Baskı, Ankara 2012, s. 65 vd.; **Sirmen**, Lâle A., Eşya Hukuku, Ankara 2013, s. 64.

³ **Schellhammer**, s. 21, 22; **Wilhelm**, s. 185 vd.; **Baur**, / **Stürner**, s. 60 vd.; **Rey**, s. 392; **Stark**, s. 13; **Westermann/Lorenz**, Art. 854, N. 1 vd.; **Akipek**, Jale G. / **Akıntürk**, Turgut, Eşya Hukuku, İstanbul 2009, s. 140; **Oğuzman / Seliçi / Oktay-Özdemir**, s. 66.

⁴ **Akipek / Akıntürk**, s. 145; **Oğuzman / Seliçi / Oktay-Özdemir**, s. 66; **Ayan**, I, s. 63.

⁵ **Westermann/Lorenz**, Art. 854, N. 1 vd.; **Stark**, s. 6; **Wilhelm**, s. 182 vd.; **Hombberger**, A, Aynî Haklar, Zilyetlik ve Tapu Sicili (Çev. Suat Bertan), Ankara 1950, s. 40 vd.; **Schellhammer**, s. 21, 22; **Ertaş**, s. 37; **Ayan**, I, s. 64; **Esener / Güven**, s. 67.

⁶ **Wilhelm**, s. 182 vd.; **Stark**, s. 6; **Ayan**, I, s. 64; **Schellhammer**, s. 21, 22; **Esener / Güven**, s. 67-68; **Ertaş**, s. 38-39.

Meselâ, bir kitapçıdan satın alınan kitabın paketlenip alıcının (müşterinin) eline verilmesi böyle bir devir hâlidir⁷.

Medenî Kanununun 977 nci maddesinde, eşya üzerinde fiilî hâkimiyet kurulmasını sağlayacak araçların teslimi de zilyetliğin teslimle devrinin ikinci çeşidi olarak sayılmıştır. *Araçların tesliminden* kasıt, eşya üzerinde fiilî hâkimiyet kurulmasını sağlayan bir aracın önceki zilyedinin rızasıyla yeni zilyede teslimi suretiyle devredilmesidir. Meselâ, satılan bir otomobilin anahtarının alıcıya teslimi, zilyetliğin de teslim yoluyla devrini sağlamaktadır⁸.

Zilyetliğin hazır olanlar arasında teslimle devrine imkân tanıyan son hâl ise, fiilî hâkimiyet sağladığı varsayılan anlaşma yoluyla teslimdir. Bu durumda, zilyetliğin devri, maddî teslim ya da aracın teslimi olmaksızın, mevcut bir anlaşma uyarınca eşyanın yeni zilyedin alabileceği ve üzerinde fiilî hâkimiyet kurabileceği bir yere bırakılmasıyla gerçekleşir (MK. m. 977). Zilyetliğin teslimle devrinin bu çeşidinin üç unsuru vardır. Bunlar, “*devredenin zilyet olması*”, “*anlaşma (zilyetlik sözleşmesi)*” ve “*eşyanın fiilî hâkimiyet kurulabilecek (anlaşmada kararlaştırılmış) bir yere bırakılması*”dır. Meselâ, satılan bir kamyon kömürün alıcının kapısının önüne bırakılmasıyla birlikte, zilyetlik alıcıya devredilmiş olur⁹.

Öte yandan, “*zilyetliğin hazır olmayanlar arasında teslimle devri*” ise, Medenî Kanununun 978 inci maddesinde düzenlenmiştir. Söz

⁷ **Schellhammer**, s. 21; **Westermann/Lorenz**, Art. 854, N. 2; **Stark**, s. 6; **Özdemir**, Hayrunnisa, Satış Sözleşmesinde Yarar ve Hasarın İntikali, Cevdet Yavuz’a Armağan, İstanbul 2011, s. 365; **Ünal**, Mehmet / **Başpınar**, Veysel, Şeklî Eşya Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2007, s. 147 vd.; **Ertaş**, s. 38-39.

⁸ **Schellhammer**, s. 23; **Stark**, s. 6; **Westermann/Lorenz**, Art. 854, N. 4; **Tekinay**, Selâhattin S., Eşya Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 1978, s. 68; **Gürsoy**, Kemal T. / **Eren**, Fikret / **Cansel**, Erol, Türk Eşya Hukuku, Ankara 1978, s. 90; **Ayan**, I, s. 65-66; **Akıpek** / **Akıntürk**, s. 146; **Oğuzman** / **Seliçi** / **Oktay-Özdemir**, s. 68.

⁹ **Tekinay**, s. 67-69; **Ayan**, I, s. 66; **Saymen**, Ferit H. / **Elbir**, Halid K., Türk Eşya Hukuku Dersleri, İstanbul 1963, s. 55 vd.. Öte yandan, zilyetliğin teslimsiz devir hâllerinden “*kısa elden teslim*”i de buraya dahil eden görüş için bkz., **Özdemir**, s. 370; **Ünal** / **Başpınar**, s. 150.

konusu hükme göre, şayet teslim, temsilciye yapılmışsa, söz konusu teslim de temsil edilene yapılmış gibi zilyetliğin geçmesini sağlar. Bu durumda, temsilciye yapılan teslim, kendiliğinden zilyetliğin temsil olunan kişiye intikalini sağlar¹⁰.

B) ZİLYETLİĞİN TESLİMSİZ DEVRİ

Zilyetliğin teslimsiz devrinin söz konusu olduğu hâllerde, eşya yeni zilyede doğrudan veya dolaylı olarak teslim edilmemektedir. Bununla birlikte, söz konusu hâllerde, zilyetliğin devri gerçekleşmektedir. Zilyetliğin teslimsiz devri hâlleri, esas itibarıyla dört tanedir. Bunlar, “*kısa elden teslim*”, “*hükmen teslim*”, “*zilyetliğin havalesi*” ve “*eşyayı temsil eden senetlerin devri*”dir. Yine, “*zilyetliğin miras yoluyla devri*”ni de bu kapsamda değerlendirmek mümkündür¹¹. Zilyetliğin teslimsiz devri hâllerinden ilki olan kısa elden teslim Medenî Kanunda açıkça düzenlenmemiştir. Ancak, öğretide¹² kısa elden teslimin (kurzer hand) zilyetliğin teslimsiz devri yollarından biri olduğu kabul edilmektedir. *Kısa elden teslimden* maksat, fer’î zilyet sıfatıyla bir eşyayı elinde tutmakta olan kişinin aslî zilyetle arasındaki anlaşmaya dayanarak aslî zilyetliğin kazanmasıdır¹³. Yani, bu durumda, aslî zilyet, fer’î zilyede bir anlaşma ile aslî zilyetliğin de devretmektedir. Böylece, aslî zilyet, fer’î zilyedi tek başına zilyet konumuna getirmektedir. Bu itibarla, kısa elden

¹⁰ **Baur / Stürner**, s. 80; **Westermann/Lorenz**, Art. 854, N. 7, 17; **Stark**, s. 134 vd.; **Oğuzman / Seliçi / Oktay-Özdemir**, s. 69; **Esener / Güven**, s. 69-70; **Ertaş**, s. 40; **Ayan, I**, s. 67; **Akıpek / Akıntürk**, s. 147. Öte yandan, zilyetliğin bu şekilde devrinin, zilyetliğin teslimsiz devri kapsamında değerlendirilmesi yönünde bkz., **Özdemir**, s. 371; **Ünal / Başpınar**, s. 152.

¹¹ **Gürsoy / Eren / Cansel**, s. 92-94; **Akıpek / Akıntürk**, s. 151 vd.; **Oğuzman / Seliçi / Oktay-Özdemir**, s. 71 vd.; **Ayan, I**, s. 68; **Ünal / Başpınar**, s. 152 vd.; **Esener / Güven**, s. 70 vd..

¹² **Stark**, s. 171; **Rey**, s. 419; **Sirmen, A. Lâle**, Eşya Hukuku, Ankara 2013, s. 68; **Saymen / Elbir**, s. 60 vd.; **Esener / Güven**, s. 70; **Gürsoy / Eren / Cansel**, s. 93; **Ertaş**, s. 40-41; **Ayan, I**, s. 68.

¹³ **Stark**, s. 171; **Rey**, s. 419; **Reisoğlu**, s. 59; **Aybay, Aydın / Hatemi**, Hüseyin, Eşya Hukuku, İstanbul 2012, s. 49; **Ayan**, s. 68; **Sirmen**, s. 69; **Hatemi**, Hüseyin / **Serozan**, Rona / **Arpacı**, Abdülkadir, Eşya Hukuku, İstanbul 1991, s. 257.

teslim hâlinde sadece zilyetliğin hukukî sebebi değişmektedir. Kiracının malı satın alması, kısa elden teslime misâl gösterilebilir¹⁴.

Diğer bir teslimsiz devir hâli olan hükmen teslim (Das Besitzeskonstitut) ise, TMK. m. 979/I hükmünde öngörülmektedir. Söz konusu hüküm gereğince, *hükmen teslimde*, zilyetliği devreden kişi, özel bir hukukî sebebe dayalı olarak, şeyi kendi hâkimiyetinde alıkoyarak fer'î (dolaysız) zilyet olarak kalmakta ve zilyetliği kazanana sadece dolaylı aslî (dolaylı) zilyetlik tanımaktadır¹⁵. Bu itibarla, meselâ, (A), maliki olduğu kamyonu (B)'ye satmakla birlikte, kiracı olarak kamyon üzerindeki dolaysız zilyetliğini devam ettirirse hükmen teslim suretiyle zilyetliğin devri gerçekleşir¹⁶.

Zilyetliğin teslimsiz devrinin gerçekleştiği üçüncü hâl, zilyetliğin havalesidir (Besitzanweisung). *Zilyetliğin havalesi*, dolaylı (aslî) zilyet durumundaki kişinin, bu zilyetliğini aralarındaki bir anlaşma uyarınca dolaysız (fer'î) zilyet dışındaki bir üçüncü kişiye devretmesi şeklinde tanımlanabilir¹⁷. Meselâ, (A), (B)'ye kiraladığı kamyonunu (C)'ye satmak istediği takdirde, aralarında anlaşarak artık (C)'nin aslî (dolaylı) zilyet olacağını kararlaştırmaları zilyetliğin devri açısından yeterlidir. Bu durumda, (A) artık dolaylı zilyet olmaktan çıkarken, (C) dolaylı zilyetliği devralmış olur. Zilyetliğin havale yoluyla devrinin geçerli olabilmesi için, bu hususta önceki aslî zilyet ile bunu devralan üçüncü kişinin anlaşması yeterlidir. Fer'î (dolaysız) zilyedin muvafakati ise aranmaz.

¹⁴ Stark, s. 171; Tekinay, s. 70-71; Ayan, I, s. 68-69; Oğuzman / Seliçi / Oktay-Özdemir, s. 66; Tekinay, s. 71; Ertaş, s. 40-41; Ünal / Başpınar, s. 150-151; Saymen / Elbir, s. 60-62.

¹⁵ Stark, s. 159 vd.; Rey, s. 419-420; Ayan, s. 69; Gürsoy / Eren / Cansel, s. 92; Oğuzman / Seliçi / Oktay-Özdemir, s. 68-69; Tekinay / Akman / Burcuoğlu / Altop, s. 85; Hatemi / Serozan / Arpacı, s. 258.

¹⁶ Aybay / Hatemi, s. 50; Homberger, s. 57 vd.; Akipek / Akıntürk, s. 151; Gürsoy / Eren / Cansel, s. 92-93; Oğuzman / Seliçi / Oktay-Özdemir, s. 71; Ayan, I, s. 69.

¹⁷ Rey, s. 420; Gürsoy / Eren / Cansel, s. 92; Oğuzman / Seliçi / Oktay-Özdemir, s. 70; Ayan, I, s. 70; Saymen / Elbir, s. 67; Hatemi / Serozan / Arpacı, s. 259.

Ancak, zilyetliğin devrinin ona karşı da hüküm ifade edebilmesi için havale anlaşmasının ihbar edilmesi gerekir (MK. m. 979/II)¹⁸.

Aynı şekilde, *emtiayı temsil eden senetlerin devri* (Übertragung eines Warenpapiers), zilyetliğin teslimsiz devrini sağlar (MK. m. 980/I). Zilyetliğin eşyayı temsil eden senetlerin teslimi yoluyla devri için, her şeyden önce bir taşıyıcıya veya umumî mağazaya teslim edilmiş mal bulunmalıdır. Ayrıca, bu mal için kıymetli evrak niteliğinde bir senet verilmiş olmalıdır. Bu bakımdan, eşyayı temsil eden senetler, üç çeşittir. Bunlar, “*makbuz senedi ve varant*”, “*taşıma senedi*” ile “*konşimento*”dur. Son olarak, eşyayı temsil eden söz konusu senetlerin teslimi gerekir. Bu durumda, eşyayı temsil eden kıymetli evrakın teslimi, zilyetliğin devralan kişiye malın dolaylı zilyetliğini geçirir. Satıcı (S)’nin, umumî mağazada bulunan narenciyeyi alıcı (A)’ya satıp, narenciyeyi temsil eden ve umumî mağaza sahibi (U) tarafından kendisine verilen emtia senedini alıcı (A)’ya teslim etmesi bu duruma misâl gösterilebilir. Bu durumda, fer’î (dolaysız) zilyetliğin umumî mağaza sahibi (U)’da bulunan narenciyenin aslı (dolaylı) zilyetliğin emtia senedinin teslimiyle birlikte satıcı (S)’den, alıcı (A)’ya geçmektedir¹⁹.

Nihayet, *miras* yoluyla da zilyetliğin devri teslimsiz olarak gerçekleşebilir (MK. m. 599). Gerçekten, miras yoluyla zilyetliğin devrinde ne fiilî hâkimiyetin ele geçirilmesi ne de zilyetlik iradesine ihtiyaç vardır. Mirasçılar, mirasbırakanın ölümü anıyla birlikte, kendiliğinden onun mallarının zilyetliğini teslim gerekmeksizin kazanırlar. Bu durumda, mirasçılar tarafından kazanılan zilyetliğin türü, mirasbırakanın zilyetliğinin aynıdır²⁰.

¹⁸ **Homberger**, s. 53; **Saymen / Elbir**, s. 67 vd.; **Akipek / Akıntürk**, s. 153; **Oğuzman / Seliçi / Oktay-Özdemir**, s. 73; **Ayan**, I, s. 71-72; **Gürsoy / Eren / Cansel**, s. 92.

¹⁹ **Tekinay**, s. 79-80; **Özdemir**, s. 372-373; **Ünal / Başpınar**, s. 160; **Ertaş**, s. 42-43; **Ayan**, I, s. 73-75; **Gürsoy / Eren / Cansel**, s. 93.

²⁰ **Akipek / Akıntürk**, s. 160; **Ayan**, I, s. 75; **Gürsoy / Eren / Cansel**, s. 94.

III. SATICININ ASLÎ BORÇLARI BAKIMINDAN ZİLYETLİĞİN DEVRİ

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 207/1 hükmü uyarınca satıcının aslî borçlarından²¹ biri, “*satılanın zilyetliğini alıcıya devretme*”dir. Aynı husus, Borçlar Kanununun 210 uncu maddesinde “*zilyetliğin devri*” başlığının altında açıkça öngörülmüştür. Hâlbuki 818 sayılı eski Borçlar Kanununun m. 182/1 hükmünde “*satıcının satılan malı teslim borcu*” ndan bahsedilmekteydi. Türk Borçlar Kanunu m. 207 ve m. 210 gerekçelerinden anlaşıldığı üzere, “*teslim borcu*”nun “*zilyetliğin devri borcu*” olarak değiştirilmiş olması bilinçli şekilde gerçekleştirilmiştir. Türk Borçlar Kanununun 207 nci maddesinin gerekçesinde bu durum “*...taşınır bir malın mülkiyetinin devrinin, sadece satılanın fiilen teslimi yoluyla değil, zilyetliğin teslimine bağlı olmaksızın kazanıldığı diğer yollarla da (kısa elden teslim veya hükmen teslim gibi) gerçekleştirilebileceği göz önünde tutularak, maddede “teslim” yerine, daha kapsamlı olan ‘zilyetliğin devri’ terimi kullanılmıştır...*” şeklinde ifade edilmiştir.

Ancak, kanun koyucunun bu şekilde bir çözümü benimsemiş olması uygulamada bazı tartışmalara sebep olabilir. Zira, 818 sayılı eski Borçlar Kanunu döneminde satıcı satılan üzerinde dolaylı zilyetliğe sahip olup bunu teslimsiz şekilde, meselâ zilyetliğin havalesi ile alıcıya devretmeyi teklif ettiğinde, alıcının, hiçbir zaman için satılanın bu şekilde teslimsiz devrini kabul etme yükümlülüğü yoktu. Dolayısıyla, satıcının

²¹ **Apathy**, Peter / **Riedler**, Andreas, Bürgerliches Recht, Band III, Schuldrecht, Besonderer Teil, 4., aktualisierte Auflage, Wien 2010, s. 4; **Koziol**, Helmut/**Welser**, Rudolf, Grundriss des bürgerlichen Rechts, Schuldrecht Allgemeiner Teil, Schuldrecht Besonderer Teil, Erbrecht, 13. Auflage, Wien 2007, s. 168; **Oetker**, Hartmut / **Maultzsch**, Felix, Vertragliche Schuldverhältnisse, 4. Auflage, Heidelberg 2013, s 35 vd. Satıcının vasıtasız zilyetliği devretmesinden bahseden görüş i.in bkz. **Medicus**, Dieter, Schuldrecht II, Besonderer Teil, 3. Auflage, München 1987, s. 7 vd; **Honsell**, Heinrich, Schweizerisches Obligationenrecht, Besonderer Teil, Bern 2003, s. 39 vd; **Honsell**, Heinrich / **Vogt**, Nedim Peter / **Wiegand**, Wolfgang, Obligationenrecht I, Art. 1-529, 3. Auflage, s. 1025 vd.; **Guhl**, Theo / **Koller**, Alfred / **Schneyder**, Anton K. / **Druey**, Jean Nicolas, Das Schweizerische Obligationenrecht, 9. Auflage, Zürich 2000, s. 368 vd.

böyle bir teklifini alıcının reddetmiş olması, onu alacaklının temerrüdüne ve satılanı teslim almanın bir aslı yüküm olmasına bağlı olarak borçlu temerrüdüne düşürmezdi. Hâтта, bu durumda satılanın zilyetliğini teslimle devretmeyen satıcı, şartların gerçekleşmesiyle birlikte borçlu temerrüdüne düşerdi. Buna göre, satıcının zilyetliği teslimsiz bir şekilde devredebilmesi, tarafların bu hususta açıkça veya zımnen anlaşmaları şartına bağlıydı.

Buna karşılık 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda satıcının borcunun teslim değil zilyetliğin devri olarak düzenlenmiştir. Buna göre satıcı satılan üzerinde dolaylı zilyetliğe sahipse ve bunu teslimsiz şekilde, meselâ zilyetliğin havalesiyle devretmeyi önerirse, artık alıcı zilyetliğin bu şekilde teslimsiz devrini, yani dolaylı zilyet olmayı kabul etmek zorunda kalacaktır. Aksi takdirde, alıcı ifa önerisini haklı bir sebep olmaksızın reddetmiş olacağı için alacaklı temerrüdüne ve hâтта borçlu temerrüdüne düşecektir. Ancak, mülkiyeti devir borcu doğuran bir sözleşme olan satış sözleşmesiyle ulaşılmak istenen esas amaç, alıcının satılan üzerindeki denetim ve serbest tasarruf imkânını sağlamaktır. Bu imkân ise, satılanın eşya olduğu hâllerde ancak alıcının eşya üzerinde dolaysız zilyet kılınması ile sağlanabilir. Alıcının dolaysız zilyet kılınması ise ancak satılanın teslimi hâlinde mümkün olur²².

Ayrıca, satış sözleşmesi bakımından zilyetliğin devrinin aslı borç olarak kabul edilmiş olması, “*teslim*” kavramını esas alan bu sözleşme türünün kendi özellikleriyle de uyumlu olmayabilir. Gerçekten, satıcının hem ayıba hem de zapta karşı tekeffül sorumluluğu bakımından satılanın tesliminin esas alınması gerektiği kabul edilirken, söz konusu borç bakımından zilyetliğin devrini yeterli kabul etmek isabetli olmaz. Ayrıca satıcının teslim borcundan bahsetmek zilyetliğin devri borcundan bahsetmeye nazaran daha dar bir anlam taşıyacaktır. Satıcının teslim borcundan bahsedildiğinde her türlü zilyetlik devrinin bu borcun ifası için yeterli olmayacağı açıktır. Hâlbuki satış sözleşmesinin niteliği gereği satıcının borcu, satılanın aynen ve vasitasız olarak alıcının eline

²² **Yavuz**, Cevdet, Borçlar Hukuku Dersleri, Özel Hükümler, 10. Baskı, İstanbul 2012, s. 47; **Gümüş**, M. Alper, Borçlar Hukuku, Özel Hükümler, C. 1, İstanbul 2012, s. 59; **Öz**, Turgut, Yeni Borçlar Kanununun Getirdiği Başlıca Değişiklikler ve Yenilikler, İstanbul 2011, s. 27.

geçmesini sağlamaktır²³. Alıcı kabul etmedikçe zilyetliğin teslim dışında bir yolla kendisine devredilmesini kabul etmek zorunda olmamalıdır. Bu sebeple, söz konusu hükümlerde geçen “zilyetliğin devri” kavramından ne anlaşılması gerektiği tartışılmalıdır. Buna göre, satıcının aslî borçlarının satılanı teslim ve onun mülkiyetini devir borcu olduğu kabul edilmelidir. Öte yandan, bu çözüm, tarafların anlaşmaları hâlinde satılan üzerindeki zilyetliğin teslimsiz devrine engel teşkil etmez. Buna göre, alıcı satılanın zilyetliğinin teslimsiz devrini her zaman için kabul edebilir²⁴.

²³ **Yavuz**, Cevdet, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 9. Bası, İstanbul 2014, s. 87. “Örneğin satıcı, satılanı alıcıya değil de, bir üçüncü şahsa, bir banka veya bir antrepoya tevdi ederek, alıcıyı MK. m. 979 uyarınca zilyetliğin havalesini kabule zorlayamaz. Eğer satıcının borcu, teslim değil de zilyetliğin hangi suretle olursa olsun devri olarak kabul edilirse, bu olasılıkta olumlu bir tavır almak ve alıcının zilyetliğin havalesini kabul etmeye zorlanabileceği sonucuna varmak gerekirdi. Halbuki satış sözleşmesinin niteliği gereği, satıcının borcu, satılanın aynen veya vasitasız olarak alıcının eline geçmesini sağlamaktır. O halde, EBK. m. 182/f. 1’de ve m. 185’in kenar başlığında olduğu gibi satıcının teslim borcundan söz etmek daha yerinde bir tutumdur. Bu nedenle, TBK. m. 207/f. 1’de ve m. 210’un kenar başlığında geçen “zilyetliğin devri” ifadesine rağmen, satıcının satış konusunu teslim etme borcu altında bulunduğunu kabul etmek gerekir. Böylelikle ifadedeki değişikliğin konuya ilişkin bir hüküm değişikliği anlamına gelmediğini tespit etmiş bulunuyoruz” bkz. **Yavuz**, Türk Borçlar Hukuku, s. 87.

²⁴ **Aral**, Fahrettin / **Ayrancı**, Hasan, Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, 9. Baskı, Ankara 2012, s. 79; **Atamer**, Yeşim, Taşınır Satımı Sözleşmesi, Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu Makaleler – Tebliğler (Derleyen: Doç. Dr. M. Murat İnceoğlu), İstanbul 2012, s. 190; **Yavuz**, s. 47. Öte yandan, **Öz**’e göre, Borçlar Kanunu gereğince, satılanın zilyetliğinin herhangi bir şekilde devriyle mülkiyet alıcıya geçer. Yazara göre, bu durumun uygulamada meydana getirebileceği sorunların dürüstlük kuralına dayandırılacak bir yorumla aşılması ise mümkündür (bkz., **Öz**, Turgut, Yeni Türk Borçlar Kanunu’nda Satım Sözleşmesine İlişkin Meydana Gelen Değişiklikler ve Yenilikler, Yeni Türk Borçlar Kanunu ve CISG’e Göre Satış Sözleşmeleri, İstanbul 2012, s. 11-12).

IV. TAŞINIR SATIŞINDA HASARIN GEÇİŞİ BAKIMINDAN ZİLYETLİĞİN DEVRİ

818 sayılı eski Borçlar Kanununda yarar ve hasarın geçişi, esasen “*parça borcu*²⁵” ve “*cins borcu*²⁶” açısından ikili bir ayırımla düzenlenmişti. Buna göre, 818 sayılı eski Borçlar Kanununun 183 üncü maddesinin birinci fıkrasında parça borcunda, aynı maddenin ikinci fıkrasında ise cins borcunda yarar ve hasarın alıcıya geçişi düzenlenmişti²⁷. 818 sayılı eski Borçlar Kanununun m. 183/1 hükmü gereğince, satış sözleşmesinin konusu *parça borcu ise*, yarar ve hasar, kural olarak, “*sözleşmenin kurulduğu anda*” alıcıya geçmekteydi. Buna göre, parça borcunda alıcının hasara katlanması bakımından borçlandırıcı işlem olan satış sözleşmesinin yapılması yeterliydi. Dolayısıyla, 818

²⁵ **Dullinger**, Silvia, Bürgerliches Recht, Band II, Schuldrecht Allgemeiner Teil, 4., aktualisierte Auflage, s. 20; **Gauch**, Peter / **Schluep**, Walter R. / **Schmid**, Jörg / **Rey**, Heinz / **Emmenegger**, Susan, Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil, 9. Auflage, Zurich 2008, s. 23; **Fikentscher**, Wolfgang / **Heinemann**, Andreas, Schuldrecht, Mñnchen und Lausanne 2006, s. 133, 134; **Brox**, Hans, Allgemeines Schuldrecht, 22. Auflage, München 1995, s. 60; **Guhl** / **Koller** / **Schneyder** / **Druey**, s. 50 vd.; **Honsell** / **Vogt** / **Wiegand**, s. 26. “*Parça borcu*”, edime konu teşkil eden şeyin, taraflarca ferdi özellikleriyle belirlendiği hâllerde söz konusudur. Modeli, plakası ve motor numarası gibi özellikleri açıkça belirlenmiş bir araba, bu borç türüne misâldir. Bkz., **Oğuzman**, Kemal / **Öz**, Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt 1, İstanbul 2012, s. 7, 8; **Ayan**, Mehmet, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 7. Baskı, Konya 2012, s. 23; **Eren**, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 8. Baskı, İstanbul 2003, s. 103.

²⁶ **Dullinger**, s. 20; **Fikentscher**, / **Heinemann**, s. 133, 134; **Brox**, s. 60; **Gauch** / **Schluep** / **Schmid** / **Rey** / **Emmenegger**, s. 23; **Guhl** / **Koller** / **Schneyder** / **Druey**, s. 51; **Honsell** / **Vogt** / **Wiegand**, s. 26. “*Cins borcu*”ndan ise, edime konu teşkil eden şeyin, dâhil olduğu eşya türüne göre belirlendiği hâllerde bahsetmek mümkündür. Meselâ, 10 ton pamuk satışında durum böyledir. Bkz., **Ayan**, Borçlar, s. 23; **Eren**, s. 103.

²⁷ **Akçaal**, Mehmet, Satış Sözleşmesinde Yarar ve Hasarın Geçişi, Konya Barosu Dergisi, S. 24, 2013, s. 50; **Tunçomağ**, Kenan, Türk Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, C. 2, İstanbul 1977, s. 74-75; **Özdemir**, s. 365.

sayılı eski Borçlar Kanunu döneminde hasarın intikali ile mülkiyetin nakli ayrı zamanlarda gerçekleşmekteydi. Bu sebeple de, satılana zilyet olmayan ve dolayısıyla hasarı önleyebilme imkânı bulunmayan alıcı, hasara katlanmak zorundaydı²⁸. Ancak, bu şekilde mülkiyetin nakli ile hasarın geçişinin farklı zamanlarda gerçekleşmesi öğretide eleştirilmekteydi. Zira, temelinde özellikle Roma ve İsviçre Hukukuna özgü gelişmeler bulunan bu kural gereğince, alıcı, henüz malik olmadığı bir malın hasarına katlanmak ve bedelini ödemek zorunda kalmaktaydı. Bu sebeple, öğretide, adil olmayan bu çözümün dar yorumlanması gerektiği ifade edilmekteydi²⁹. Hâlbuki 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ile birlikte, yarar ve hasarın geçişinde “*parça borcu - cins borcu*” ayrımı terk edilmiştir. Bu Kanunla birlikte “*taşınır satışı – taşınmaz satışı*” ayrımı esas alınmıştır. Buna göre, taşınır satışlarında yarar ve hasar, kural olarak zilyetliğin devrine kadar satıcıda kalır (TBK. m. 208/I)³⁰. Bu sayede, madde gerekçesinden³¹ anlaşıldığı üzere, satılanın maliki kimse,

²⁸ **Feyzioğlu**, Feyzi Necmeddin, Borçlar Hukuku, Akdin Muhtelif Nevileri, C. 2, İstanbul 1980, s. 207; **Akçaal**, s. 50-51; **Altay**, Sabah, Satım Sözleşmesinde Hasarın Geçişi, İstanbul 2008, s. 35 vd.; **Atamer**, Yeşim, Satım Sözleşmesinde Hasarın İntikali Anı, Hukuk Tarihi, Karşılaştırmalı Hukuk ve Milletlerarası Hukuk Açısından BK. m. 183’ün Farklı Okunması Gereği, Prof. Dr. M. Kemal Oğuzman’ın Anısına Armağan, İstanbul 2000, s. 134; **Aral / Ayrancı**, s. 75.

²⁹ **Rado**, Türkân, Alım Satım Bahsinde Roma Hukuku Prensiplerinin Hukukumuzda Tesiri, A. Samim Gönensay’a Armağan, İstanbul 1955, s. 505-507; **Altay**, s. 105 vd.; **Çetiner**, Bilgehan, Yeni Türk Borçlar Kanunu’nda Yarar ve Hasarın İntikali ile Satıcının Ayrıptan Sorumluluğuna İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi, Yeni Türk Borçlar Kanunu ve CISG’e Göre Satış Sözleşmeleri, İstanbul 2012, s. 19-20; **Akıntürk**, Turgut, Satım Akdinde Hasarın İntikali, Ankara 1966, s. 110 vd.; **Tandoğan**, Halûk, Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, C. I/1, 6. Baskı, İstanbul 2008, s. 110-111; **Atamer**, Taşınır, s. 189-190; **Aral / Ayrancı**, s. 75; **Özdemir**, s. 359.

³⁰ **Yavuz**, s. 38; **Özdemir**, s. 365; **Akçaal**, s. 51; **Çetiner**, s. 21.

³¹ “Türk-İsviçre Borçlar Kanununda, satılanın mülkiyetinin, borçlandırıci işlem niteliğindeki satış sözleşmesinin kurulduğu anda değil, tasarruf işlemi niteliğindeki zilyetliğin devri veya tescil işleminin gerçekleştiği anda alıcıya geçtiği hâlde, onun, henüz malik olmadığı bir malın hasarına katlanmak zorunda bırakılması, hakkaniyete aykırı görülerek, öğretide haklı

yarar ve hasarın da ona ait olması esası benimsenmiştir. Satış sözleşmesinde yarar ve hasarın geçişi³² bakımından Borçlar Kanununun 208 inci maddesinde yer alan “*zilyetliğin devri*” ifadesinden ne anlaşılması gerektiği önem arz etmektedir. Gerçekten, zilyetliğin devri kavramından sadece teslimle devir hâllerinin mi anlaşılacağı yoksa teslimsiz devir hâllerinin de bu kapsamda mı değerlendirileceği tartışılmaya değerdir.

Bu hususta, alıcının ancak fiilî hâkimiyet alanına giren şeylerin hasarından sorumlu tutulması gerektiği ileri sürülebilir. Nitekim, doktrinde bir görüşe göre³³, alıcı ancak kendi egemenlik alanına girmiş bir malın hasarını üstlenmelidir. Zira ancak fiilen teslimle satım konusu mal alıcının egemenlik alanına girecektir.

Hâтта hasar ve yararın alıcıya intikali bakımından teslimsiz devrin yeterli olacağı kabul edilmesi hâlinde, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ile 818 sayılı eski Borçlar Kanunu arasında herhangi bir fark kalmayacağı dahi bir dayanak olarak ileri sürülebilir. Buna göre, meselâ, satıcı, mobilya takımını alıcıya satmış ve fakat sözleşme sonrası yüklenici olarak mobilya üzerindeki dolaysız zilyetliğini tadilat amaçlı olarak devam ettirmiş olsun. Bu durumda, mülkiyet hükmen teslim suretiyle alıcıya geçmiştir. Bu takdirde, şayet Borçlar Kanunu gereğince, teslimsiz devrin hasarın intikali bakımından yeterli olacağı kabul edilirse, mobilyaları fiilen elinde bulundurmayan alıcı, hasara katlanmakla yükümlü olur.

olarak eleştirilmiştir. Uluslar arası taşınır malların satışına ilişkin sözleşmelere uygulanacak kurallarda da hasarın teslim anında alıcıya geçmesi kabul edilmiş bulunmaktadır. Bu nedenle, Tasarıda 818 sayılı Borçlar Kanununda yapılan düzenlemeden farklı olarak, satış sözleşmesinde hasarın, taşınırlarda zilyetliğin devri, taşınmazlarda ise tescil anına kadar satıcıya ait olduğu istisnasız bir kural hâline getirilmiştir.” Bkz. **Dinç**, Mutlu, Türk Borçlar Kanununu, Ankara 2013, s. 212.

³² **Fikentscher / Heinemann**, s. 397 vd.; **Oetker / Maultzsch**, s. 179 vd.; **Koziol / Welsler**, s. 170; **Honsell**, s. 48 vd.

³³ **Özen**, Burak, Türk Borçlar Kanunu Tasarısının Değerlendirilmesi Sempozyumu, Legal Hukuk Dergisi, S. 34, 2005, s. 3663. Aynı yönde bkz., **Tandoğan**, s. 111.

TBK. m. 208 hükmünün gerekçesindeki ifadelerden yola çıkılarak kanun koyucunun “zilyetliğin devri” kavramı ile aslında taşınır mülkiyetinin devri için yapılan tasarruf işlemi ifade etmek istediği söylenebilir. Söz konusu madde gerekçesinden, kanun koyucunun, hasarın geçişi ile mülkiyetin geçişi arasında uyum sağlamayı hedeflediği anlaşılmaktadır. Buna göre, kanun koyucunun zilyetliğin devri kavramı ile taşınır mülkiyetinin devri için gerekli tasarruf işlemi ifade etmek istediği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda TBK. m. 208/I'deki “zilyetliğin devri” kavramından tasarrufi işlemi ifade eden “*aynî akit*” ve “*teslim ya da alıcı kabul ederse teslim dışında bir yolla zilyetliğin devri*” anlaşılmalıdır³⁴. Ayrıca belirtmek gerekir ki, Türk Borçlar Kanununun 208 inci maddesinin gerekçesinde Alman Medenî Kanununun ve 11.04.1980 tarihli Milletlerarası Menkul Mal Satışları Hakkında Birleşmiş Milletler (Viyana Satım) Sözleşmesinin göz önünde bulundurulduğu ifade edilmiştir. Ancak hem Alman Medenî Kanununun 446 ncı maddesinde³⁵ hem de Viyana Satım Sözleşmesinin 69 uncu

³⁴ **Gümüş**, s. 39. “Parça satışlarında hasarın alıcıya geçtiği anı belirlemek bakımından BK. m. 208’in, gerçekte, tasarruf işleminin yapılması ile mülkiyetin alıcıya geçtiği anı esas almak istediğini düşünen yazarlar da bulunmaktadır. Bu yazarlara göre, BK. m. 208’de hasarın alıcıya geçtiği anı belirlemek bakımından kullanılan “zilyetliğin devri” kavramı, taşınır mülkiyetinin devrine ilişkin tasarruf işleminin unsurlarını içerecek biçimde “aynî akit ve zilyetliğin devri” biçiminde anlaşılmalıdır. Bu görüş, bu şekliyle savduğumuz görüşten farklı bir şey söylememektedir. Hasarın alıcıya geçtiği anı belirlemek için BK. m. 208’de kullanılan “zilyetliğin devri” kavramını “saticının ifa fiilini gerçekleştirmesi” olarak anlamak gerektiğini düşünmekteyiz. Saticının ifa fiilini gerçekleştirmesi bir taşınır satışı söz konusu olduğunda, taşınıra ilişkin tasarruf işleminin yapılmasına katılmak anlamına gelecektir. Taşınıra ilişkin tasarruf işleminin de zilyetliğin devrinden ibaret olmadığı, zilyetliğin devrine eşlik edecek biçimde mülkiyetin alıcıya geçmesine ilişkin anlaşmanın (aynî akdin) yapılmasını da içerdiği ortadadır.” Bkz. **Yavuz**, Türk Borçlar Hukuku, s.72.

³⁵ **BGB § 446 Gefahr- und Lastenübergang**

“Mit der Übergabe der verkauften Sache geht die Gefahr des zufälligen Untergangs und der zufälligen Verschlechterung auf den Käufer über. Von der Übergabe an gebühren dem Käufer die Nutzungen und trägt er die Lasten der Sache. Der Übergabe steht es gleich, wenn der Käufer im Verzug der Annahme ist.”

maddesinin³⁶ birinci fıkrasında hasarın alıcıya geçtiği ân olarak satılanın alıcıya teslim anı esas alınmıştır.

V. SATICININ TEKEFFÜL SORUMLULUĞU BAKIMINDAN ZİLYETLİĞİN DEVRİ

A) SATICININ AYIBA KARŞI SORUMLULUĞUNA İLİŞKİN HÜKÜMLER BAKIMINDAN ZİLYETLİĞİN DEVRİ

Satıcının tekeffül sorumluluğunun görünümlerinden biri, ayıba³⁷ karşı tekeffül sorumluluğudur (BGB § 433 vd.; TBK. m. 219 vd.). Ayıba karşı tekeffül sorumluluğu (Sachmängelgewährleistung), satıcının, satılanın, hasarın geçtiği anda alıcıya bildirdiği veya dürüstlük kuralı

³⁶ **United Nations Convention On Contracts For The International Sale Of Goods** Article 69, “(1) In cases not within articles 67 and 68, the risk passes to the buyer when he takes over the goods or, if he does not do so in due time, from the time when the goods are placed at his disposal and he commits a breach of contract by failing to take delivery.” Türkçe metni ise “Madde 67 ve 68 kapsamına girmeyen hallerde hasar, alıcının malları teslim aldığı anda veya malları zamanında teslim almaması halinde, malın tasarrufuna hazır bulundurulduğu ve teslim almayarak sözleşmeye aykırı bir davranışta bulunduğu andan itibaren alıcıya geçer” şeklindedir. Bkz. **Atamer**, Yeşim, Milletlerarası Satım Hukuku, Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması, İstanbul 2008, s. 329.

³⁷ **Koziol / Welsch**, s. 67 vd.; **Fikentscher / Heinemann**, s. 404 vd.; **Oetker / Maultzsch**, s. 40 vd.; **Medicus**, s. 16 vd.; **Honsell**, s. 141 vd.; Ayıp, satış konusu şeyde bulunması gereken veya devreden tarafından taahhüt edilmiş olan niteliklerin bulunmaması ya da bulunmaması gereken hususların bulunmasıdır (BK. m. 219/I). Bkz., **Bilgin**, Melek Yüce, Satış Sözleşmesinde Ayıptan Dolayı Sorumluluğun Şartları ve Alıcının Seçimlik Hakları, Cevdet Yavuz’a Armağan, İstanbul 2011, s. 381; **Akçaal**, Mehmet, İşletmenin Devri, Ankara 2014, s. 162; **Gümüş**, s. 81; **Yavuz**, s. 69; **Ayan**, Nurşen, Taşınır Satımında Satıcının Kanundan Doğan Ayıba Karşı Tekeffül Borcu, SÜHFD., C. 15, S. 1, 2007, s. 16; **Becker**, Herman, İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi, İkinci Bölüm, Çeşitli Sözleşme İlişkileri Madde 184-551, (Çev. Suat **Dura**), Ankara 1993, s. 72. Aynı yönde bkz., HGK. 15.2.2012, E. 2011/19-597 K. 2012/80 (YKD., C. 38, S. 7, 2012, s. 1269); 15. HD. 16.5.2011, E. 2011/90 K. 2011/2933 (YKD., C. 37, S. 8, 2011, s. 1449).

gereğince ondan beklenen lüzumlu vasıfları taşımamasından dolayı sorumlu olmasıdır (TBK. m. 219/I)³⁸.

Ayıba karşı sorumluluğa ilişkin hükümlerde “*satılanın ayıplı olarak devri*”nden bahsedilmektedir. Gerçekten, Borçlar Kanununun ayıptan sorumluluğa ilişkin hükümlerinde (BK. m. 221, 223/I, 224, 228, 231) kanun koyucu tarafından tercih edilen kavram “*devir*”dir³⁹. Hâlbuki 818 sayılı Borçlar Kanununda ise, ayıba karşı tekeffül sorumluluğuna ilişkin hükümlerde “*alıcının satılanı kabz etmesi (EBK. m. 198/I, 199/I)*”nden ya da “*ona satılanın teslimi (EBK. m. 199/I, 207/I-II)*”nden bahsedilmektedir. Buna göre, 818 sayılı eski Borçlar Kanunundan farklı olarak, kanun koyucu tarafından, satılanın teslimi değil, zilyetliğin devri kavramını ifade edecek şekilde devir kavramını kullanılmıştır. Ayıba karşı tekeffül sorumluluğu bakımından devir kavramından zilyetliğin devri kavramının mı yoksa teslim kavramının mı anlaşılması gerektiği hususu önem arz etmektedir. Söz konusu mesele, her şeyden önce ayıba karşı tekeffülden doğan taleplerin⁴⁰ ileri sürülebilmesi için gereken şekli şartlar bakımından incelenmelidir. Hem gözden geçirme (muayene) hem de bildirme (ihbar) öğretide⁴¹ alıcı bakımından öngörülmuş birer borç olarak değil, birer külfet olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla, satıcı alıcıyı gözden geçirme ve bildirime zorlayamaz. Aynı şekilde, satıcı da,

³⁸ **Koziol / Welsler**, s. 67 vd.; **Fikentscher / Heinemann**, s. 404 vd.; **Oetker / Maultzsch**, s. 40 vd.; **Medicus**, s. 16 vd.; **Bilgin**, s. 382; **Aral / Ayrancı**, s. 103; **Yavuz**, s. 67. Viyana Satım Sözleşmesinin 36 ncı maddesinin 1 inci fıkrası uyarınca da, satıcının ayıba karşı sorumluluğunun doğması için sözleşmeye aykırılığın hasarın geçtiği anda mevcut olması gerekir (bkz., **Baysal**, Pelin, Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG) Çerçevesinde Satıcının Ayıptan Sorumluluğu, Yeni Türk Borçlar Kanunu ve CISG’e Göre Satış Sözleşmeleri, İstanbul 2012, s. 245).

³⁹ **Bilgin**, s. 388.

⁴⁰ **Koziol / Welsler**, s. 71 vd.; **Fikentscher / Heinemann**, s. 419 vd.; **Oetker / Maultzsch**, s. 79 vd.

⁴¹ **Arıkan**, Mustafa, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerine Göre Eser Sözleşmesinde Yüklenicinin Ayıba Karşı Tekeffül Sorumluluğu, Konya Barosu Dergisi, S. 23, 2012, s. 40; **Çetiner**, s. 31; **Gümüş**, s. 98; **Bilgin**, s. 393; **Aral / Ayrancı**, s. 113; **Atamer**, Taşınır, s. 201; **Yavuz**, s. 72.

gözden geçirmeden ve bildirmeden kaçınan alıcıya karşı tazminat talebinde bulunamaz. Öte yandan, söz konusu külfetlerin yerine getirilmemesi hâlinde alıcı ayıba karşı tekeffül hükümleri kapsamında kendisine tanınan imkânları kaybeder ve satılanı kabul etmiş sayılır (BK. m. 223/II)⁴².

Bu durumda, şayet ayıba karşı tekeffül sorumluluğuna ilişkin hükümlerde belirtilen devir kavramının zilyetliğin devri olarak anlaşılması gerektiği kabul edilirse, gözden geçirme (muayene) ve bildirme (ihbar) külfetleri teslimsiz devir hâllerinde alıcı tarafından ne şekilde yerine getirilecektir? Meselâ, satıcı (A) kiracı (B)'deki kamyonunu (C)'ye satmak istediği takdirde, aralarında anlaşarak bundan böyle onun aslî (dolaylı) zilyet olacağını kararlaştırmaları zilyetliğin devri açısından yeterlidir. Böylece, kamyonun dolaylı zilyetliği (C) tarafından teslim gerçekleşmeksizin devren kazanılmış olur (MK. m. 979/I). Bu durumda, (B) fer'î (dolaysız) zilyet olarak kalmaya devam eder. Dolayısıyla, eşyanın teslimi yapılmaksızın zilyetlik (C)'ye geçmiş olur.

İşte, ayıba karşı tekeffüle ilişkin hükümlerde yer alan devir ifadesi zilyetliğin devri şeklinde anlaşılacak olursa, bu durumda alıcı tarafından gözden geçirme ve bildirme külfetleri satılanın kendisine teslimi gerçekleşmediği için yerine getirilemeyecektir. Bu takdirde ise, alıcı, ayıba karşı tekeffülden doğan imkânlarını haksız bir şekilde kaybetme riski ile karşı karşıya bırakılmış olur. Zira, Borçlar Kanununun 223 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına göre, alıcı, satılanın durumunu işlerin olağan akışına göre imkân bulunur bulunmaz gözden geçirmek ve satılarda satıcının sorumluluğunu gerektiren bir ayıp görürse, bunu uygun bir süre içinde ona bildirmek zorundadır. Bu sebeple, ancak zilyetliğin teslimle devredildiği hâllerde alıcıdan gözden geçirme ve bildirme külfetlerini yerine getirmesi beklenebilir. Dolayısıyla, ayıba karşı tekeffülden kaynaklanan taleplerin ileri sürülebilmesi için gereken külfetlerin alıcı tarafından yerine getirilebilmesi için satılanın alıcıya teslim edilmiş olması gerekir. Bu itibarla, teslim olmaksızın gözden geçirme ve bildirme külfetlerinin alıcıya yükletilebilmesi mümkün olmadığı için ayıba karşı tekeffüle ilişkin hükümler bakımından

⁴² Aral / Ayrancı, s. 113; Bilgin, s. 395; Gümüş, s. 100; Atamer, Taşınır, s. 201.

zilyetliğin devri kavramı teleolojik redüksiyon (amaca uygun sınırlama) sayesinde teslim olarak anlaşılmalıdır⁴³.

Borçlar Kanunu bakımından ayıba karşı tekeffüle ilişkin hükümlerde teslim kavramının esas alınması sayesinde Ticaret Kanunuyla da uyum sağlanmış olur. Zira Ticaret Kanununda tacirler arası ticarî satışa ilişkin muayene ve ihbar külfeti bakımından teslim anı açıkça esas alınmıştır. Gerçekten, tacirler arası ticarî satışa ilişkin olarak Ticaret Kanununun 23 üncü maddesinin c bendinde “*teslim sırasında açıkça belli olan – teslim sırasında açıkça belli olmayan ayıp*” şeklinde bir ayırdan hareket edilmektedir. Buna göre, tacirler arası ticarî satışta, teslim sırasında olağan bir inceleme sonucu görülebilecek aşık bir ayıp varsa alıcı iki gün içinde satılanı inceleyip alıcıya ihbar etmek zorundadır. Öte yandan, tacirler arası ticarî satışlarda açık ayıplar bakımından teslim anından itibaren sekiz günlük bir muayene ve ihbar süresi kabul edilmiştir⁴⁴. Aynı şekilde, ayıba karşı tekeffülden doğan davalarda zamanaşımına ilişkin Borçlar Kanununun 231 inci maddesinde de “*satılanın alıcıya devrinden*” bahsedilmektedir. Gerçekten, söz konusu hükme göre, “*Satıcı daha uzun bir süre için üstlenmiş olmadıkça, satılanın ayıbından doğan sorumluluğa ilişkin her türlü dava, satılana ait ayıp daha sonra ortaya çıksa bile, satılanın alıcıya devrinden başlayarak iki yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Alıcının satılanın kendisine devrinden başlayarak iki yıl içinde bildirdiği ayıptan doğan def'i hakkı, bu sürenin geçmiş olmasıyla ortadan kalkmaz. Satıcı, satılanı ayıplı olarak devretmekte ağır kusurlu ise, iki yıllık zamanaşımı süresinden yararlanamaz*”. Bu hükümde de, kanunkoyucunun kullandığı kavram, “*zilyetliğin devri*” kavramının karşılığı olarak “*devir*” gibi görünmektedir. Bu hususta madde gerekçesinde herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir. Ancak, gözden geçirme ve bildirme külfetinde olduğu

⁴³ **Gümüş**, s. 81. Aynı yönde bkz., **Baysal**, s. 256. Öte yandan, **Bilgin**'e göre ise, alıcı, zilyetliğin teslimsiz devrini kabul etmezse, alacaklının temerrüdüne düşmez ve malın kendisine tesliminde ısrar edebilir. Ancak, alıcı bu şekilde davranmaz ve zilyetliğin teslimsiz devrini kabul ederse, onu daha fazla korumaya gerek yoktur. Bu sebeple, malın zilyetliğinin hangi yolla devredildiğinden bağımsız olarak, gözden geçirme süreleri bakımından mülkiyetin alıcıya geçme anının esas alınması yerinde olur (bkz., age., 389).

⁴⁴ **Gümüş**, s. 105-105; **Yavuz**, s. 73.

gibi, söz konusu hükümde geçen “*devir*” kavramının da teslim olarak yorumlanması daha isabetli olur⁴⁵. Aksi takdirde, önceden verilen misâlde olduğu gibi, eşyanın teslimi yapılmaksızın zilyetlik kendisine geçmiş olan (C) bakımından ayıba karşı tekeffülden doğan davalar bakımından da zamanaşımı süresi işlemeye başlayacaktır. Bu durumda, dolaylı zilyetliği teslim gerçekleşmeksizin devren kazanmış olan (C)’ye tanınan imkânlar zilyetliğin devrinden itibaren iki yıllık sürenin sonunda zamanaşımına uğramış olur. Ancak, bu şekilde alıcı satılanı gözden geçirme ve bildirme imkânına sahip olamadan zamanaşımı süresinin işlemeye başlatılması, hakkaniyete aykırı bir çözüm teşkil eder. Dolayısıyla, zilyetliğin teslimsiz devri zamanaşımı süresinin işlemeye başlaması bakımından yeterli kabul edilmemelidir. Söz konusu hükümde geçen devir kavramı teleolojik redüksiyon (amaca uygun sınırlama) ile teslim olarak anlaşılmalı ve iki yıllık zamanaşımı süresinin başlangıç anı olarak, satılanın teslim anı kabul edilmelidir⁴⁶. Bu şekilde bir çözümün kabulü, Viyana Satım Sözleşmesinin “*Malların Sözleşmeye Uygunluğu ve Üçüncü Kişilerin Hak veya Talepleri*” başlıklı 2 nci ayırımında yer alan hükümlerle de tutarlılık arz eder. Zira, bu kapsamda yer alan 39 uncu maddenin 2 nci fıkrasına göre, “*her hâlde, alıcı, malların fiilen kendisine verildiği tarihten itibaren en geç iki yıllık bir süre içinde sözleşmeye aykırılığı satıcıya bildirmese, bu sözleşmeye aykırılığa dayanma hakkını kaybeder; meğer ki, bu süre sözleşmesel bir garanti süresiyle bağdaşmıyor olsun*”. Böylece, Viyana Satım Sözleşmesinde iki yıllık sürenin işlemeye başlayacağı anın malların fiilen alıcıya verildiği ân olduğu açıkça hükme bağlanmıştır⁴⁷.

⁴⁵ **Yavuz**, s. 85. Öte yandan, **Bilgin**’e göre, *teslim* yerine *devir* teriminin tercih edilmiş olması yerinde olmuştur (bkz., age., 414).

⁴⁶ **Gümüş**, s. 136; **Yavuz**, s. 38. **Atamer**’e göre de, zamanaşımı süresinin aslî amacından hareket edilmelidir. Buna göre, zamanaşımı süresinin aslî amacı alıcının mal üzerinde fiilî hâkimiyet kurması ve onu inceleyerek ayıplarını tespit etmesi olduğu için başlangıç anı olarak “*malın gerçekten kullanılabilir şekilde alıcının iktidarında bulunduğu an*” olmalıdır. Yazara göre, bu an, zilyetliğin kazanıldığı ân olabileceği gibi, malın daha satıcı veya üçüncü kişilerce alıcının işyerinde monte edilmesi ve çalıştırılması gereken hâllerde daha sonraki bir çalıştırma anı da olabilir (bkz., Taşınır, 217).

⁴⁷ **Atamer**, Taşınır, s. 217.

B) SATICININ ZAPTA KARŞI TEKEFFÜL SORUMLULUĞUNA İLİŞKİN HÜKÜMLER BAKIMINDAN ZİLYETLİĞİN DEVRİ

Satıcının tekeffül sorumluluğunun görünümünden diğeri de, zapta karşı tekeffül sorumluluğudur (BK. m. 214 vd.)⁴⁸. 818 sayılı eski Borçlar Kanununda olduğu gibi, Borçlar Kanununun zapta karşı tekeffül sorumluluğuna ilişkin hükümlerinde de zilyetliğin devri veya devir ya da teslim kavramlarına yer verilmemiştir. Bununla birlikte, 818 sayılı eski Borçlar Kanunu bakımından zapta karşı tekeffül sorumluluğunun şartı olarak satılanın alıcıya teslim edilmiş olması gerektiği kabul edilmekteydi⁴⁹. Ancak, söz konusu şartın gerçekleşmesi bakımından zilyetliğin devrinin yeterli olup olmayacağı açıklanmalıdır. Zira, Borçlar Kanununun taşınır satışına ilişkin diğer hükümlerinde (BK. m. 208, 219 vd. gibi) kanun koyucu tarafından zilyetliğin devri kavramının tercih edildiği görülmektedir.

Öncelikle, ayıba karşı tekeffül sorumluluğunda da belirtildiği üzere, satış sözleşmesinde tekeffül sistemi “*satılanın teslim ân*”ını esas almaktadır. Dolayısıyla, zapta karşı tekeffül sorumluluğuna ilişkin hükümlerde de bu anın esas alınması tutarlı olur.

Ayrıca, kanun koyucu tarafından zapta karşı tekeffül sorumluluğuna ilişkin hükümlerde her ne kadar teslimden bahsedilmemişse de, pek çok hükümde (BK. m. 214/I-II, 215/I, 217, 218) “*alıcının elinden alma*” kavramına yer verilmiştir. Satılanın alıcının elinden alınabilmesi için her şeyden önce o şeyin alıcının fiilî hâkimiyetine girmiş olması gerekir. Şayet zilyetliğin teslimsiz devri zapta karşı tekeffül bakımından yeterli olsaydı, kanun koyucu fiilî hâkimiyetin esas alındığına işaret eden bu şekilde bir ifadeyi tercih etmezdi.

⁴⁸ Satıcının zapta karşı tekeffül sorumluluğunun şartları için bkz., **Aral / Ayrancı**, s. 97-99; **Yavuz**, s. 60 vd.; **Becker**, s. 52 vd.; **Zevkliler**, Aydın / **Ertaş**, Şeref / **Havutçu**, Ayşe / **Aydoğdu**, Murat / **Cumaloğlu**, Emre, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler ve Özel Borç İlişkileri, Ana İlkeler, İzmir 2013, s. 426 vd.; **Ayan**, Mehmet, Ticarî Satım, Talikî Şart, Kusursuz İmkânsızlık ve Bir Hukuk Genel Kurul Kararı, SÜHFD., C. 2, S. 2, 1989, s. 256; **Feyzioğlu**, Feyzi Necmeddin, Borçlar Hukuku, Hususî Kısım, Akdin Muhtelif Nevileri, C. 1, 2. Baskı, İstanbul 1970, s. 188 vd..

⁴⁹ **Tunçomağ**, s. 211; **Tandoğan**, s. 151; **Feyzioğlu**, I, s. 188.

Dolayısıyla, zapta karşı tekeffül sorumluluğunun şartları bakımından lafzen de “*teslim*”in esas alınması gerektiği ifade edilebilir.

Aynı şekilde, satıcının zapta karşı tekeffül sorumluluğunun varlığı için satılanın zilyetliğinin alıcıya teslimsiz devri yeterli değildir. Bunun için satılan alıcıya teslim edilmiş olmalıdır. Öğretide⁵⁰ kabul edildiği üzere, şayet üçüncü kişi satılan üzerinde alıcıya teslimden önce üstün hak iddiasını ileri sürerek satılanı zaptederse, satıcı ancak Borçlar Kanununun 112 nci ve devamı maddeleri gereğince borcun hiç veya gereği gibi ifa edilmemesinden dolayı sorumlu tutulabilir.

Yine, satıcının zapta karşı tekeffül sorumluluğundan bahsedilebilmesi için gerekli diğer bir şart, satılanın zaptıdır. Gerçekten, Borçlar Kanununun zapta karşı tekeffül sorumluluğuna ilişkin hükümlerinin uygulanabilmesi için üçüncü kişinin üstün bir hakka sahip olması yeterli olmaz. Bunun için ayrıca satılanın üçüncü kişi tarafından alıcının elinde zaptedilmesi gerekir⁵¹. Bu sebeple, satıcının zapta karşı tekeffül sorumluluğu bakımından da zilyetliğin devrinin değil “*teslim*” kavramının esas alınması isabetli olur.

VI. TAKSİTLE SATIM SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN TBK. m. 253 HÜKMÜNDE TESLİM KAVRAMININ KULLANILMASI

TBK. m. 253 hükmünde, “Taksitle satış, satılan taşınırı alıcıya satış bedelinin ödenmesinden önce teslim etmeyi, alıcının da satış bedelini kısım kısım ödemeyi üstlendikleri satıştır” şeklinde taksitle satış sözleşmesi tanımlanırken açık bir şekilde “*teslim*” kavramı kullanılmıştır. Bu hüküm açısından da zilyetliğin teslim dışında, hükmen teslim, zilyetliğin havalesi gibi diğer bir zilyetliğin devri türüne başvurulması halinde de taksitle satımdan söz edilip edilemeyeceği akla gelebilir. Bu bağlamda her ne kadar kanunda açıkça “*teslim*” kavramı kullanılmış olsa da eğer taraflar teslim dışında diğer bir zilyetliğin devri konusunda anlaşmış iseler bu durumun sözleşmenin taksitle satım sözleşmesi niteliğinde herhangi bir etki doğurmaması gerekir.

VII. SONUÇ

Eski Borçlar Kanunundan farklı olarak, 6098 sayılı Borçlar Kanununda satıcının aslî borçlarından biri olarak, satılanın teslimi değil,

⁵⁰ Aral / Ayrancı, s. 97; Yavuz, s. 83; Tandoğan, s. 151 vd..

⁵¹ Gümüş, s. 67; Aral / Ayrancı, s. 98; Yavuz, s. 61; Akçaal, Devir, s. 160.

zilyetliğini devretme borcu düzenlenmiştir. Ancak, söz konusu borcun bu şekilde düzenlenmiş olması, uygulamada sorunlar meydana getirebileceği gibi, alıcının satılan üzerindeki denetim ve serbest tasarruf imkânını sağlama şeklindeki satış sözleşmesinin amacının da tesis edilememesine sebep olabilir. Bu itibarla, satıcının aslî borçlarının “*satılan teslim ve onun mülkiyetini devir borcu*” olduğunun kabul edilmesi daha isabetli olur.

Öte yandan, Borçlar Kanununda taşınır satışlarında yarar ve hasarın alıcıya geçiş ânı bakımından, kural olarak zilyetliğin devri esas alınmıştır (BK. m. 208/I). Böylece, kanunkoyucunun hasar ve yararın alıcıya intikalinin ve tasarruf işleminin aynı anda gerçekleşmesini sağlamak istediği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, taşınır satışlarında yarar ve hasarın alıcıya geçiş ânı olarak *zilyetliğin devri* kavramından tasarrufi işlemi ifade eden “*aynî akıt*” ve “*teslim ya da alıcı kabul ederse teslim dışında bir yolla zilyetliğin devri*” anlaşılmalıdır

Zilyetliğin devri kavramından ne anlaşılması gerektiği hususu, ayıba karşı tekeffül sorumluluğu bakımından da önem taşımaktadır. Zira devir kavramı, satıcının ayıptan sorumluluğuna ilişkin hükümlerde de kanun koyucu tarafından esas alınmıştır. Hâlbuki, alıcı tarafından gözden geçirme ve bildirme külfetlerinin yerine getirilmesi sadece zilyetliğin teslimle devredildiği hâllerde mümkündür. Dolayısıyla, satıcının ayıptan tekeffül sorumluluğuna ilişkin hükümlerde geçen devir kavramının *teslim* olarak anlaşılması yerinde olur. Bu sayede, tacirler arası ticarî satış bakımından muayene ve ihbar külfetinde teslim ânını esas alan Ticaret Kanunuyla da uyum sağlanmış olur. Aynı şekilde, ayıba karşı tekeffülden doğan davalarda iki yıllık zamanaşımı süresinin başlangıç ânı bakımından, satılanın teslim edildiği ânın esas alınması daha isabetli olur.

Zapta karşı tekeffül sorumluluğuna ilişkin hükümlerde, ne zilyetliğin devri kavramına ne de teslim kavramına yer verilmiştir. Ancak, zapta karşı tekeffülün şartları olan satılanın alıcıya teslimi ve zaptı göz önünde bulundurulduğunda, satıcının söz konusu sorumluluğu bakımından da *teslim* kavramının esas alınması yerinde olur. Bu sayede, satıcının ayıba karşı tekeffül sorumluluğu bakımından öngörülen çözümle de uyum sağlanmış olur.

KAYNAKÇA

- Akçal**, Mehmet, İşletmenin Devri, Ankara 2014 (Devir).
- Akçal**, Mehmet, Satış Sözleşmesinde Yarar ve Hasarın Geçişi, Konya Barosu Dergisi, S. 24, 2013, s. 50-53 (Hasar).
- Akıntürk**, Turgut, Satım Akdinde Hasarın İntikali, Ankara 1966.
- Akipek**, Jale G. / **Akıntürk**, Turgut, Eşya Hukuku, İstanbul 2009.
- Altay**, Sabah, Satım Sözleşmesinde Hasarın Geçişi, İstanbul 2008.
- Aral**, Fahrettin / **Ayrancı**, Hasan, Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, 9. Baskı, Ankara 2012.
- Arıkan**, Mustafa, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerine Göre Eser Sözleşmesinde Yüklenicinin Ayıba Karşı Tekeffül Sorumluluğu, Konya Barosu Dergisi, S. 23, 2012, s. 40-41.
- Atamer**, Yeşim, Satım Sözleşmesinde Hasarın İntikali Anı, Hukuk Tarihi, Karşılaştırmalı Hukuk ve Milletlerarası Hukuk Açısından BK. m. 183'ün Farklı Okunması Gereği, Prof. Dr. M. Kemal Oğuzman'ın Anısına Armağan, İstanbul 2000, s. 131-168 (Hasar).
- Atamer**, Yeşim, Taşınır Satımı Sözleşmesi, Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu Makaleler – Tebliğler (Derleyen: Doç. Dr. M. Murat Inceoğlu), İstanbul 2012, s. 187-221 (Taşınır).
- Atamer**, Yeşim, Milletlerarası Satım Hukuku, Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması, İstanbul 2008.
- Ayan**, Mehmet, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 7. Baskı, Konya 2012 (Borçlar).
- Ayan**, Mehmet, Eşya Hukuku, Mülkiyet, C. 2, 4. Baskı, Konya 2012 (II).
- Ayan**, Mehmet, Eşya Hukuku, Zilyetlik ve Tapu Sicili, C. 1, 9. Baskı, Konya 2013 (I).
- Ayan**, Mehmet, Ticarî Satım, Talikî Şart, Kusursuz İmkânsızlık ve Bir Hukuk Genel Kurul Kararı, SÜHFD., C. 2, S. 2, 1989, s. 235-287 (Ticarî Satım).
- Ayan**, Nurşen, Taşınır Satımında Satıcının Kanundan Doğan Ayıba Karşı Tekeffül Borcu, SÜHFD., C. 15, S. 1, 2007, s. 11-37.
- Aybay**, Aydın / **Hatemi**, Hüseyin, Eşya Hukuku, İstanbul 2012.

Baur, Fritz / Stürner, Rolf, Sachenrecht, 17. neu bearbeitete Auflage, München 1999.

Baysal, Pelin, Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG) Çerçevesinde Satıcının Ayıptan Sorumluluğu, Yeni Türk Borçlar Kanunu ve CISG'e Göre Satış Sözleşmeleri, İstanbul 2012, s. 221-268.

Becker, Herman, İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi, İkinci Bölüm, Çeşitli Sözleşme İlişkileri Madde 184-551, (Çev. Suat **Dura**), Ankara 1993.

Bilgin, Melek Yüce, Satış Sözleşmesinde Ayıptan Dolayı Sorumluluğun Şartları ve Alıcının Seçimlik Hakları, Cevdet Yavuz'a Armağan, İstanbul 2011, s. 381-418.

Brox, Hans, Allgemeines Schuldrecht, 22. Auflage, München 1995.

Çetiner, Bilgehan, Yeni Türk Borçlar Kanunu'nda Yarar ve Hasarın İntikali ile Satıcının Ayıptan Sorumluluğuna İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi, Yeni Türk Borçlar Kanunu ve CISG'e Göre Satış Sözleşmeleri, İstanbul 2012, s. 17-41.

Dullinger, Silvia, Bürgerliches Recht, Band II, Schuldrecht Allgemeiner Teil, 4., aktualisierte Auflage, Wien 2010.

Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 8. Baskı, İstanbul 2003.

Ertas, Şeref, Eşya Hukuku, 10. Baskı, İzmir 2012.

Esener, Turhan / Güven, Kudret, Eşya Hukuku, 5. Baskı, Ankara 2012.

Feyzioglu, Feyzi Necmeddin, Borçlar Hukuku, Akdin Muhtelif Nevileri, C. 2, İstanbul 1980 (II).

Feyzioglu, Feyzi Necmeddin, Borçlar Hukuku, Hususî Kısım, Akdin Muhtelif Nevileri, C. 1, 2. Baskı, İstanbul 1970 (I).

Fikentscher, Wolfgang / Heinemann, Andreas, Schuldrecht, München und Lausanne 2006.

Gauch, Peter / Schlupe, Walter R. / Schmid, Jörg / Rey, Heinz / Emmenegger, Susan, Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil, 9. Auflage, Zurich 2008.

Guhl, Theo / **Koller**, Alfred / **Schneyder**, Anton K. / **Druey**, Jean Nicolas, Das Schweizerische Obligationenrecht, 9. Auflage, Zürich 2000.

Gümüş, M. Alper, Borçlar Hukuku, Özel Hükümler, C. 1, İstanbul 2012.

Gürsoy, Kemal T. / **Eren**, Fikret / **Cansel**, Erol, Türk Eşya Hukuku, Ankara 1978.

Hombberger, A, Aynî Haklar, Zilyetlik ve Tapu Sicili (Çev. Suat Bertan), Ankara 1950.

Honsell, Heinrich / **Vogt**, Nedim Peter / **Wiegand**, Wolfgang, Obligationenrecht I, Art. 1-529, 3. Auflage, Basel 2003.

Honsell, Heinrich, Schweizerisches Obligationenrecht, Besonderer Teil, Bern 2003.

Koziol, Helmut/**Welser**, Rudolf, Grundriss des bürgerlichen Rechts, Schuldrecht Allgemeiner Teil, Schuldrecht Besonderer Teil, Erbrecht, 13. Auflage, Wien 2007.

Medicus, Dieter, Schuldrecht II, Besonderer Teil, 3. Auflage, München 1987.

Oetker, Hartmut / **Maultzsch**, Felix, Vertragliche Schuldverhältnisse, 4. Auflage, Heidelberg 2013.

Oğuzman, Kemal / **Öz**, Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt 1, İstanbul 2012

Oğuzman, M. Kemal / **Seliçi**, Özer / **Oktay-Özdemir**, Saibe, Eşya Hukuku, 12. Baskı, İstanbul 2009.

Öz, Turgut, Yeni Borçlar Kanununun Getirdiği Başlıca Değişiklikler ve Yenilikler, İstanbul 2011 (Borçlar).

Öz, Turgut, Yeni Türk Borçlar Kanunu'nda Satım Sözleşmesine İlişkin Meydana Gelen Değişiklikler ve Yenilikler, Yeni Türk Borçlar Kanunu ve CISG'e Göre Satış Sözleşmeleri, İstanbul 2012, s. 7-15 (Satım).

Özdemir, Hayrunnisa, Satış Sözleşmesinde Yarar ve Hasarın İntikali, Cevdet Yavuz'a Armağan, İstanbul 2011, s. 359-379.

Özen, Burak, Türk Borçlar Kanunu Tasarısının Değerlendirilmesi Sempozyumu, Legal Hukuk Dergisi, S. 34, 2005, s. 3662-3667.

Rado, Türkân, Alım Satım Bahsinde Roma Hukuku Prensiplerinin Hukukumuzda Tesiri, A. Samim Gönensay'a Armağan, İstanbul 1955, s. 498-512.

Rey, Heinz, Die Grundlagen des Sachenrechts und das Eigentum, Band I, Bern 2000.

Saymen, Ferit H. / **Elbir**, Halid K., Türk Eşya Hukuku Dersleri, İstanbul 1963.

Schellhammer, Kurt, Sachenrecht, 2. neu bearbeitete Auflage, Heidelberg 2005.

Sirmen, A. Lâle, Eşya Hukuku, Ankara 2013.

Stark, Emil W., Das Sachenrecht, 1. Teilband, Der Besitz, Artikel 919-941 ZGB, Bern 2001.

Tandoğan, Halûk, Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, C. I/1, 6. Baskı, İstanbul 2008.

Tekinay, Selâhattin S., Eşya Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 1978.

Tunçomağ, Kenan, Türk Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, C. 2, İstanbul 1977.

Ünal, Mehmet / **Başpınar**, Veysel, Şeklî Eşya Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2007.

Westermann, Peter Harm, Erman Bürgerliches Gesetzbuch, 11., neubearbeitete Auflage 2004 Schuldrecht, Besonderer Teil, 4., aktualisierte Auflage, Wien 2010.

Wilhelm, Jan, Sachenrecht, Berlin 2002.

Yavuz, Cevdet, Borçlar Hukuku Dersleri, Özel Hükümler, 10. Baskı, İstanbul 2012.

Yavuz, Cevdet, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 9. Bası, İstanbul 2014

Zevkliler, Aydın / **Ertaş**, Şeref / **Havutçu**, Ayşe / **Aydoğdu**, Murat / **Cumaloğlu**, Emre, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler ve Özel Borç İlişkileri, Ana İlkeler, İzmir 2013.